

مصاحبه شونده: دکتر رضا مستقیم

مصاحبه کننده: سیدمصطفی هاشمی

تاریخ مصاحبه: ۹۴/۷/۴

دانشکده: شیمی

سال ورود: ۱۳۴۵

دکتر مستقیم: ورودی به دانشگاه دهم شهریور سال ۱۳۴۵ بود. وضعیت مدیریتی دانشگاه شبیه سربازخانه بود.

یعنی وقتی که وارد دانشگاه می شدیم کارت هایمان به سینه بود و حضور و غایب می شدیم. شنبه ها ساعت ۸ وقت امتحان دانشجویان بود. و از استادان هر کس دیر وارد دانشگاه می شد با آن استاد برخورد می شد. من شاهد برخوردهای دکتر مجتهدی با یکی از استادان گروه فیزیک بنام (آقای دکتر زنده) بودم

بیشتر دانشجویان سال اول از دبیرستان البرز بودند و تعدادی هم از شهرستان و سایر دبیرستان های تهران. ولی همه از محصلین خوب و نخبه بودند.

دانشگاه به صورت موقتی در سه ساختمان مستقر شد که از آموزشی پرورشی گرفته بودند. در ساختمان اول که هنوز هست مدیریت و آزمایشگاه گروه فیزیک قرار داشت. چاپخانه در زیرزمین و آزمایشگاه های شیمی در طبقه اول آن. در ساختمان روبرو که دو طبقه بیشتر نبود گروه های شیمی، فیزیک و ریاضی و استادان هر گروه در یک اتاق به صورت جمعی کار می کردند.

هدف دانشگاه تربیت مهندسینی بود که سطح علمی بالایی داشته باشند و اینطور هم شده فارغ التحصیلان دوره اول خوب درخشیدند.

مهم ترین فعالیت شما در زمان تصدی دانشکده چه بود؟

بعد از انقلاب شکوهمند اسلامی من رئیس دانشکده شیمی شدم. و با فرمان حضرت امام دانشگاه ها بازگشایی شده بود. ولی اغلب استادان به خارج رفته بودند و تعداد اندکی در ایران باقی ماند بود.

عمده کار من جذب اساتدان سایر دانشگاه‌ها به صورت حق التدریس و اگر عشق به امام و انقلاب و اسلام نبود هرگز موفق نمی‌شدیم. کار به صورت شبانه روزی انجام می‌گرفت. آن زمان چون کشور عزیزمان مورد تهاجم صدام قرار گرفته بود، یکی از کارهای جهاد دانشگاهی در دانشکده کمک رساندن به جبهه‌ها بود. ولذا مدیریت دانشکده هم سخت درگیر مسئله دفاعی بود لازم می‌دانم به این نکته هم اشاره کنم، زمانی که صدام دانشگاه را مورد اصابت موشک قرار داد (چون فهمیده بود در دانشکده شیمی جهاد دو دانشکده بطور جدی در جنگ شرکت دارند) موشک جلوی دانشکده به زمین اصابت کرد. محل اصابت به صورت مخروط واژگون به عمق چند متر وشعاع ۶متر گودالی به وجود آورده بود. هفتاد درب اتاق و آزمایشگاه‌های شیمی و مکانیک و متالورژی از جا کند شده بود، موج انفجار پنجره‌های ضلع شمالی را هم کند و دستگاه‌های علمی از روی میز بود به زمین افتاده بود.

آیا کسی هم آسیب دید؟

خوشبختانه این اصابت در انتهای سه روز تعطیلی دانشگاه بود و کسی آسیب ندید. ناگفته نماند شدت به حدی بود علاوه بر دانشکده شیمی، پنجره‌های خانه‌های ده طرشت هم همه خرد شدند.

وبعد از این تهاجم کلاس‌های درس در هتل استقلال برگزار می‌شد. یک طبقه از هتل را اجاره کرده بودند و با تغییر جزئی کلاس‌ها برقرار می‌شد و هرگز بخاطر جنگ درس و دانشگاه تعطیل نگردید.

برعکس شروع در دانشگاه پناهگاه بسازیم. سه پناهگاه، اولی جلوی دانشکده شیمی -دومی جلو ساختمان مجتهدی و سومی جلو دانشکده برق و علاوه بر درس و مشق دانشگاه شرکت در مسائل جنگ هم با جدیت پیگیری میشد.

اوئل چه مشکلاتی بود؟

در سال دوم دانشگاه برای جبران کم جایی و مکان‌های آموزشی ساختمان مجتهدی در مدت ۱۰ ماه ساخته شد. که در نوع ساخت و ساز یک معجزه بود. به شرطی میگفتند به تعداد اجر در فنی ساخت کارگر هم بود. همچنین سوله‌ها را ساختند و به سرعت تجهیز کردند. آقای مهندس پیروز نیا (خدا رحمتش کند) بزودی دستگاه‌های تراش و سایر وسائل ابزار را نصب کردند و آماده خدمت به دانشجویان شد. و در ساختمان مجتهدی آقای مهندسی نیاش (خدا رحمتش کند) دفتر و اطاق‌های رسم فنی ترتیب داد. آقای دکتر سیاوش مهنا رئیس دانشکده شیمی برنامه درسی و مدیریت دانشکده را پی‌ریزی می‌کرد. درس شیمی عمومی را آقای دکتر فریدون معطر و

تمرین توسط اینجانب و کتابی هم در مورد تمرین شیمی چاپ شد. آزمایشگاهها آقایان مهندس کیوان شاه کامرانی (خدا رحمتش کند) و علی اکبر سیف کردی و رحیم زمانیان، یونس گلخروی و آقای ابوالقاسم مسعود، اردشیر منتظری ارائه می‌شد. گروه فیزیک توسط آقای دکتر فیروز پرتوی و گروه ریاضی اشتباه نکم آقای دکتر خالصی زاده. من از مدیریت فعلی دانشگاه عاجزانه می‌خواهم که هر از گاهی از آقایان و اولین مسئولینی یاد بکنند. آموزش آقای مهدویان، و مسئولین تربیت بدنی آقای مقدسیان و همه دوستان و همچنین از مسئولین اولیه عمران و مکانیک که زحمات زیادی متحمل شدند یادی بشود.

ریاست‌های بعد از دکتر مجتهدی کدام یک موفق تر بودند؟

بعد از آقای دکتر مجتهدی آقای دکتر رضا را که مقیم امریکا بود به دانشگاه دعوت کردند ولی بیشتر در دانشگاه باقی نماند. آقای دکتر امین که بحق ایشان زحماتی زیاد کشیدند و چارت مدیریتی دانشگاه را شکل دادند، شنیدم که به رحمت خدا رفته‌اند. و بعد دکتر نصر ریاست به عهده داشت. بعد از ایشان دکتر ضرغامی و دکتر مهران و در حین انقلاب آقای دکتر حسینعلی انواری (خدا رحمتش کند) همگی به اندازه توان خود به دانشگاه خدمت کردند ولی دکتر امین و دکتر ضرغامی کارهای اساسی را انجام دادند.

از استادانی که زحمات زیادی به انقلاب و جبهه و جنگ کردند باید نام برد که آقای عیسی خیر و محمدجواد سهلانی و محمد حسینی کارگر نوینی نام می‌بریم البته باز هم افراد دیگری هستند که من حضور ذهن ندارم.

آیا دانشگاه هیات امناء اداره شود خوب است یا نه؟

البته اداره دانشگاه در سطح کلان اگر هیات امنایی اداره شود خوبست ولی انتخاب اعضاء هیات امناء باید درست انتخاب شود. اگر در هیات امناء از وزرا و افرادی که در صنعت دست دارند و اتاق بازرگانی و افراد، دانشگاهی قوی و خوب خواهد بود.

من وقتی مسئول دانشگاهی بودم یکی از اعضاء هیات امناء بود که خیلی مسائل را حل می‌کرد.

وضع آزمایشگاه‌ها در مقایسه با گذشته چطور است؟

به علت تحریم‌ها که مدت زیادی طول کشیده است آزمایشگاه‌ها خیلی خیلی ضعیف شده است. با داشتن تحصیلات تکمیلی مرادی به کارشناسان نمی‌ماند. در دوره اول هر چه می‌خواستیم در اسرع وقت تهیه می‌-

شد. یادم می آید از ۱۰ شهریور سال ۴۵ و تا شروع کار دانشگاه یعنی ۱۱ آبان همان سال انبارهای شیمی مملو از مواد و وسایل می شدند.

به نظر شما ضعف مدیریت الان در چیست که دانشجویان امروزی نه می خواهند زحمتی بکشند نه کار تبلیغاتی انجام دهند؟

به نظر من نظام کلی آموزش عالی ضعیف است و یکی از مصادیق آن این که دانشگاه‌های زیادی سالها رئیس نداشتند و با سرپرست اداره می شد. وزیر علوم پزشک است آیا در میان استادان با سواد و انقلابی کسی پیدا نمی شود. و یا این که به چه دلیل این همه دانشگاه‌های غیر انتفاعی شکل گرفته. چند نفر با هم شریک شده و ساختمانی را اجاره می کنند. دانشجو می گیرند و اسم اش را دانشگاه می گذارند، یک بازنگری جدی لازم است. امسال دیدیم که افت داوطلب کنکور داشتیم. یعنی صندلی‌های دانشگاه خالی است. پس دیگر به دانشگاه انتفاعی نیاز نیست تا در فارغ التحصیلان این نوع دانشگاه توقعی ایجاد شود.

ارتباط با صنعت چگونه است؟

قبل از انقلاب اصلا خوب نبود. به جز چند صنعت مثل نفت و کمی پتروشیمی و دیگر صنایع ضعیف دیگر جدی نبود. بعد از انقلاب هم کار فرهنگی نشد و عشق به مردم و ترس از خدا کم رنگ شده است. اغلب رفتند به کار تقلب مثل بعضی از کارخانه‌های لبنیات، آب میوه، روغن‌های نباتی، خودرو و...

با این همه معضلات من درباره ارتباط با صنعت و دانشگاه‌ها دیدگاه دیگر را عوض میکنم.

درباره ارتباط با صنعت دانشگاه‌ها دیدگاه دیگری را عوض می کنم. و آن این که، وزرات خانه دانشگاه‌های نوع سوم را تعریف می کند. یعنی ابتدا: دانشگاه‌ها حالت آموزشی داشتند- و بعد دانشگاه‌ها پژوهش محور شدند. و حالا دانشگاه را فن آوران تعریف می کنند.

به نظر من برای رسیدن به این مرحله باید ارتباط با صنعت دانشگاه‌ها را تا معاونت دانشگاه ارتقا بدهند. و این معاونت برای تحصیلات تکمیلی رشته‌های فنی مهندسی و نظایر آن را دانشجویان مذکور ترم آخر خود را در صنایع بگذارند. در آنجا با مطالعه کارآتی واحدهای صنعت، از ماندن دیگ بخار و راکتورها و کاتالیست‌ها و ارائه نظریه و خلاقیت‌ها و نو آوری‌ها، پایان نامه خود را به آخر برساند که هم صنعت و هم دانشگاه استفاده خواهند کرد.

این روش قبل انقلاب برای رشته شیمی اجرا شده ولی آن موقع تحصیلات تکمیلی در دانشگاه نبود. باید یاد آوری شود که این روش در دانشگاه‌های علوم پزشکی همیشه اجرا میشود.

البته باید از زحمات مسئولین دفتر ارتباط با صنعت دانشگاه قدردانی شود چون در حد توان خود و قوانینی و زیر ساخت‌ها بازهم خوب کار کردند.

آقای دکتر سطح علمی دانشکده با دیگر دانشکده‌ها را می‌شود مقایسه کرد؟

دانشکده شیمی الان بیشترین هیات علمی با رتبه استادی را دارد. این نشان می‌دهد که فعالیت علمی خوبی در دانشکده شیمی اجرا می‌شود. در زمان مدیریت اینجانب آقایان دکتر محمد محمودی هاشمی، دکتر پور جوادی، دکتر محمد رضا غلامی، دکتر داوود بقائی و دکتر فریدون* لطف کردند و به دانشکده ملحق شدند. وهمه پیشرفت را مدیون این آقایان می‌دانم و دیگر استادان هم تا به امروز همه شایسته و محترم باعث پیشرفت شده‌اند آقایان دکتر معطر و دکتر ارشادی و دکتر ترپوگوسیان(خدا رحمتش کند) و دکتر نجفی از قبل و بعد انقلاب از فعالان محترم دانشکده بودند.

آقای دکتر خیلی ممنونم که وقتتان را در اختیار ما گذاشتید .

من هم از شما ممنونم خدا نگهدار .

پایان